

Истинската история

Решителна битка през Руско-турската освободителна война - 09 януари 1878г.



***Битката при Шейново,
художник Алексей Кившенко***

Шейновска битка е заключителното усилие на Южния руски отряд за разгрома на Централната османска армия в Руско-турската война (1877-1878).

Разположение на силите

В края на м. декември 1877 г. Южния отряд на Руската армия с командир генерал-лейтенант Фьодор Радецки, преминава Стара планина при трудни зимни условия. Пристъпва към изпълнение на основната задача поставена от плана за действие след преминаването на планината - разгром на Централната османска армия, с командващ Вейсел паша (26 768 войника и 83 оръдия). Южният отряд е разделен на три колони - лява, с командир генерал-лейтенант Николай Святополк - Мирски (18 800 войника и 24 оръдия); централна, с командир генерал-лейтенант Фьодор Радецки (11 500 войника и 50 оръдия); дясна, с командир генерал-лейтенант Михаил Скобелев (15 840 войника и 14 оръдия). В състава на колоните са включени и дружините на Българското опълчение. Предвижда се действие от движение срещу противниковите сили на южния склон на Шипченския проход

и в укрепления Шейновски лагер, изграден недалеч от с. Шейново. Битката се развива в два боя на 8 и 9 януари 1878 г.

Шейновски укрепен лагер Шейновският лагер е изграден от Централната османска армия. Опорен пункт на основните сили заели проходите на Централна Стара планина. Разположен е срещу южния изход на Шипченския проход. Формата му е на кръг с радиус 1,5 км с център с. Шейново. Най-силно е укрепена източната част с дължина на отбранителната линия 2 км, с. Шипка - с. Секеречево (дн. Хаджидимитрово). Отбраната е от две свързани линии. Първата е с основа от пет могили с разположени две батареи и стрелкови *ложименти*. Втората е съставена от пет редута, разположени за кръстосан огън срещу равна и открита местност. Могилата *Косматка*, зад втората линия е командна. Тук са установени резервите на Вейсел паша. Другите участъци на лагера са отбранявани от 9 редута. В хода на битката землените профили са укрепени допълнително и усилены с дългобойна артилерия. В лагера са разположени 11,5 табура и 29 оръдия.

Боят на 8 януари

Силите на лявата руска колона са съсредоточени в с. (дн. гр. Мъглиж). Взето е решение да се атакува Шейновският укрепен лагер. Главните сили са насочени към източната страна на лагера. Около 12:30 часа атакуващите превземат първата отбранителна линия на противника. Опитът да се превземе втората отбранителна линия е неуспешен. Отразяват последващата турска конраатака. Командващият преценява, че частите са изтощени и взема решение да се ношува на заетата позиция. Тя е укрепена през нощта и направена недостъпна за вражеските сили. Изпратено е донесение до генерал-лейтенант Фьодор Радецки с настояване за енергични действия на централната и дясната колона.

Боят на 9 януари

През нощта на 8 срещу 9 януари Вейсел паша прегрупира своите сили. Шейновският лагер е укрепен с 4 табура свалени от Шипченския проход. В 6:30 часа започва атака срещу лявата руска колона като последователно пренася удара от десния към левия руски фланг. Особено ожесточен е боят при гората край с. Секерчево (дн. Хаджидимитрово). Турците са отбити и са заети негови редуты от втората му отбранителна линия. Обхванати са двата му фланга от източната страна на Шейновския лагер. Предприета е атака и на с. (дн.гр. Шипка). След забелязано масово отстъпление на турски части, лявата колона в 10:00 часа преминава в настъпление срещу западната страна на лагера. Овладени са първите траншеи и е отбита последвалата конраатака. 63-и Углицки Пехотен полк, IX-а Стрелкова бригада и V-а Опълченска дружина атакуват и превземат централния *Шейновски редут №2*. Успешна е и атаката на *Шейновски редут №1* от III-и Стрелкови батальон на 63-и Углицки Пехотен полк. Батальонът е вдигнат в атака от полковник Панюхин и барабанчика на полка. Към 14:00 часа части на лявата и дясната колона се съединяват южно от превзетото с. Шипка. Вражеските сили в Шейновския лагер са разкъсани, като е провален опитът на Вейсел паша да възстанови връзката между турските части. Принуден е да съсредоточи останалите му сили около командния си пункт при местността *Косматка* и да поиска капитулация.

Към 12:00 часа в атака срещу турските сили на Шипченския проход преминава и централната колона. Главният удар нанася 55-и Подолски Пехотен полк. Обходно движение осъществяват Брянският Пехотен полк и Житомирският Пехотен полк. С цената на 1 507 убити и ранени, централната колона сковава силите на турската групировка и не допуска тя да окаже помощ на Шейновския лагер.

Резултати

Изправен пред неименуемо поражение, към 15:00 часа Вейсел паша изпраща парламентъор при генерал-лейтенат Михаил Скобелев с предложение за капитулация.

Предложението е прието с условие да се предадат и частите при Шипченския проход. Шейновската битка завършва с пленяването на цялата Централна османска армия (3 паши, 765 офицера и 22 000 войника). Броят на убитите и ранените е 4000 души^[1]. Турция се лишава от най-боеспособната си армия към началото на 1878 г. Окончателно е разкъсана отбранителната турска линия по Стара планина. Открит е пътят за настъпление в Тракия и към Цариград. Общи руски загуби - 5 107 убити и ранени.